ežero pietrytinio galo ir apie 0,11 km į pietus nuo kelio Pivašiūnai-Dusmenys. Išlikę 2 apardyti pilkapiai. Vienas iš jų apie 6 m skersmens ir 1 m aukščio, kitas - apie 10 m skersmens ir 1 m aukščio su duobe centre, abu su akmenų vainikais.

Nustatytos ir kelių sunaikintų archeologijos paminklų vietos, lokalizuotos 3 monetų lobių vietos, išaiškinti 6 archeologijos objektai, kuriems reikalingi papildomi tyrinėjimai. 31 Alytaus rajono objektas bus siūlomas išbraukti iš kultūros paminklų sąrašo.

Gintautas Zabiela

RYTŲ LIETUVOS ARCHEOLOGIJOS PAMINKLŲ ŽVALGYMAS

1988 m. gegužės mėnesį MMT kartu su MA Istorijos institutu (A. Girininkas) ir VU (A. Luchtanas) Rytų Lietuvos rajonuose žvalgė archeologijos paminklus, tikslino jų teritorijas. Aplankyti 36 objektai, iš kurių 12 pasiūlyta įtraukti į archeologijos paminklų sąrašus (tarpe jų 6 akmens ir žalvario amžių gyvenvietės prie Jaros upes, Anukščių raj.).

Apie Jakaviškių ir Strakšiškės piliakalnius (Ignalinos raj.) pranešė V. Musteikis. Jakaviškių piliakalnis yra 1,9 km į šiaurę nuo kelio Ceikiniai-Dalgedos. Tai apie 9 m aukščio kalva su ovaline, pailga rytų-vakarų kryptimi, 50x25 m dydžio aikštele viršuje. Kultūrinis sluoksnis aikštelėje sunaikintas ariant, iš dalies jis išliko vakarinėje piliakalnio papedeje esančioje senovės gyvenvietėje.

Strakšiškės piliakalnis, vadinamas Ropiakalniu, yra 1,5 km į šiaurę nuo Jakaviškių piliakalnio, Didžiagirio miško 85 kvartalo rytinėje dalyje. Tai atskira iki 15 m aukščio stačiais šlaitais kalva, kurios viršūnės 2-3 m aukščio šlaitai statesni. Aikštele ovalinė, pailga šiaurės-pietų kryptimi, 26x15 m dydžio,

be ryškesnio kultūrinio sluoksnio. Piliakalnio šlaituose (išskyrus rytinį), 2-5 m žemiau nuo aikštelės, yra išlikusios nuo 2 iki 5 m pločio terasos, kurios pietiniame šlaite virsta 1-2 m pločio grioviais ir už jų supiltais 5-6 m pločio ties pagrindu ir 0,2 m aukščio nuskleistais pylimėliais.

Apie Vyžuonų pilkapius (Utenos raj.) sužinota iš L. Grudzinsko. 1 km į šiaures vakarus nuo Vyžuonų kapinių. Vyžuonų miško 62 kvartalo pietryčių ir 63 kvartalo šiaurės rytų dalyje išliko 3 pilkapiai, 15-28 m atstumu vienas nuo kito. Šampilai 8-12 m skersmens, 0,5-1 m aukščio, apardyti lobių ieškotojų. Pilkapiai su duobėmis ties pagrindu, būdingi IX-XII a.

E. Ivanauskas nurodė Zoviškių neįtvirtintą gyvenvietę (Anykščių raj.), esančią Jaros kairiajame krante, 250 m į šiaures rytus nuo tilto per šią upę, plente Utena-Kupiškis. Kultūrinį sluoksnį su brūkšniuota keramika dengia XVII-XIX a. kaimavietės sluoksnis. Atrodo, kad panašaus laikotarpio kaimavietė su medinių pastatų pedsakais yra Mintaučių kaime (Molėtų raj.) prie Dumblio upelio (žr.: ATL 1986 ir 1987 metais. - V., 1988. - P. 15-16).

Gerai išlikusi Veprių (Ukmergės raj.) XVI-XVIII a. dvarvietė yra kartais piliakalniu laikomoje iki 10 m aukščio kalveleje, esančioje Geležies upelio kairiajame krante, 250 m į vakarus nuo Veprių bažnyčios. Dvarvietė užima apie 200x100 m dydžio teritoriją, kurioje gausu šio laikotarpio keramikos, koklių, fragmentų, griuvenų.

Patikslintos kai kurių žinomų paminklų teritorijos. Į šiaurės vakarus nuo Šeiminiškėlių piliakalnio (Anykščių raj.) yra trapecijos formos 100x20 (10) m dydžio papilys, pailgas iš šiaures vakarų į pietryčius. Jis šiaures vakarų gale buvo sustiprintas dabar smarkiai apardytais 5 m pločio ir 2 m gylio grioviu bei už jo supiltu 18 m pločio ties pagrindu ir 0,5 m aukščio pylimu. Nustatyta, kad į pietus ir vakarus nuo Šokiškių piliakalnio (Ignalinos raj.) yra apie 6 ha gyvenvietė, kurios ariamoje dalyje rasta kauline ylа, moli-

nis versptukas, titnago skeltė, brūkšniuotos, grubletos ir lygiu paviršiumi keramikos. Tokia pat keramika ir tamsiai mėlyno stiklo karolis aptikta Velykuškių piliakalnio (Zarasų raj.) gyvenvieteje. Brūkšniuotos ir lygiu paviršiumi keramikos surinkta gyvenvietėse prie Vorėnų piliakalnio (Molėtų raj.) bei 200 m į rytus nuo Šeimaties piliakalnio (Utenos raj.) esančioje, matyt, kalvės ar geležies lydymo vietoje, ten rasta ir šlako. Šinkūnų piliakalnis (Ukmergės raj.) po 1979 m. MA Istorijos instituto tyrinėjimų buvo beveik visiškai sunaikintas karjero ir tik šiaurės vakarų papėdėje išliko nesuardyto kultūrinio sluoksnio dalis. Piliakalnyje aptiktos trinamosios girnos, surinkta brūkšniuotos ir lygiu paviršiumi keramikos.

Dešimtyje lankytų objektų reikėtų atlikti kasinėjimus. Lokalizuota 1928 m. rastos XIII a. aukos vieta buvusiame Černaučyznos kaime (Anykščių raj.). Paaiškėjo, kad šis daiktų lobis - auka rastas 1,5 km į šiaurės vakarus nuo Černaučyznos kaimo kapinių bei 1,75 km į šiaurės rytus nuo buv. Aušros dvaro. Dabar tai melioruoti laukai.

Dirvonuojantis laukas plyti ir Geliogalių kaime (Molėtų raj.), kur 1924 m. aptikti XIII-XIV a. puodai ir sidabriniai papuošalai. Radimvietė yra 800 m į pietvakarius nuo Geliogalių ežero rytinio kranto ir 1,23 km į šiaurę nuo Makio ežero šiaurinio kranto.

1943 m. P. Baleniūno žvalgytas Radiškių (Ukmergės raj.) XIV-XVII a. kapinynas, esantis apie 0,5 km į pietryčius nuo tilto per Šventąją, plente Utena-Ukmergė, apsodinta pušimis, todėl tiksliai jo vieta nenustatyta.

Neaiškaus laikotarpio Bubliškių (Ukmergės raj.) medgrinda, aptikta melioruojamoje pievoje, 80 cm gylyje, durpių sluoksnyje. Ji yra apie 2 m pločio, klota iš aptašytų 20-24 cm skersmens rąstų, yra 450 m į rytus nuo kelio Siesikai-Tarakai bei 1,56 km į šiaurę nuo plento Ukmergė-Kedainiai.

Zaraso ežero (Zarasų raj.) Didžiosios salos rytinėje dalyje buvo randama plytų, akmenų. Pagal tradiciją ši vieta siejama su čia XV-XVI a. stovėjusiu vienuolynu, nuo kurio esą prasidėjęs Zarasų miestas